

Täysistunto

Torstai 2.12.2021 klo 16.00—20.36

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 224/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan ensin 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Mennään keskusteluun. Ministeri Andersson, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.30 Opetusministeri Li Andersson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuon eduskunnan käsiteltäväksi esityksen varhaiskasvatuslain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan varhaiskasvatuslakia muutettavaksi niin, että varhaiskasvatuslaista poistuisi yksityisen palveluntuottajan ilmoitusmenettelyä koskeva sääntely päiväkotitoiminnan osalta. Ilmoitusmenettelyn sijaan yksityinen päiväkotitoiminta olisi jatkossa luvanvaraista.

Hallitusohjelmassa on selkeä kirjaus yksityisen päiväkotitoiminnan luvanvaraistamisesta. Tämä kirjaus kuuluu seuraavasti: ”Yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden on toimittava samoilla laadullisilla kriteereillä kuin julkisten. Yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen tuottajien toiminta tulee olla luvanvaraista. Selvitetään, voidaanko voitontavoittelun rajoittaminen perusopetuksen tavoin ulottaa varhaiskasvatukseen.”

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittamiseksi myönnettävästä luvasta, luvan hakemisesta, luvan myöntämisestä, luvan muuttamisesta sekä luvan peruuttamisesta. Lisäksi varhaiskasvatuslakiin ehdotetaan luonteeltaan teknisiä muutoksia, joissa viittaukset ilmoitusmenettelyyn korjataan viittauksilla luvanvaraisuuteen. Yksityinen perhepäivähoito säilyisi ilmoitusmenettelyn piirissä.

Esityksen tavoitteena on yksityisen päiväkotitoiminnan laadun turvaaminen sekä varhaiskasvatuslain toteutumisen varmistaminen yksityisessä päiväkotitoiminnassa. Yksityisen päiväkotitoiminnan luvanvaraistamisen tavoitteena on vahvistaa yksityisen varhaiskasvatuksen ennakollista valvontaa siirtämällä valvonnan painopistettä entistä selkeämmin jälkivalvonnasta ennakollisen valvonnan puolelle sekä tarkentaa eri viranomaisten roolia lupaprosessissa. Esityksen tavoitteena on lisäksi säännellä voimassa olevaa lainsäädäntöä tarkkarajaisemmin luvan saamisen ja mahdollisen menettämisen edellytyksistä sekä yhdenmukaistaa viranomaismenettelyä luvan saamiseksi. Esityksen tavoitteena on myös, että yksityinen päiväkotitoiminta olisi muun koulutusjärjestelmän tavoin luvanvaraista huomioiden kuitenkin päiväkotitoiminnan erityispiirteet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

Nykyisellään yksityiset varhaiskasvatuksen palveluntuottajat eivät tarvitse lupaa toimintansa käynnistämiseksi tai muuttamiseksi, vaan toiminta perustuu ilmoitusmenettelyyn. Uuden päiväkodin perustamisen yhteydessä kunta vastaanottaa ja tarkastaa palveluntuottajan ilmoituksen, huolehtii päiväkodin tiloille tehtävistä tarkastuksista ja tarkastaa palveluntuottajan yleisten edellytysten täyttymisen. Kun tarvittavat tarkastukset on tehty, palveluntuottaja voi aloittaa palvelun tuottamisen, vaikka aluehallintovirasto ei vielä olisi tarkastanut, että palveluntuottaja täyttää varhaiskasvatuslaissa säädetyt edellytykset ja rekisteröinyt toimipaikkaa yksityisten palvelunantajien rekisteriin. Kunnissa on kuitenkin hyvin erilaiset resurssit yksityisen palveluntuotannon edellytysten tarkastamiseen ja toteamiseen, ja tämän seurauksena varhaiskasvatustoiminta on voimassa olevan lain mukaan mahdollista aloittaa silloinkin, kun toiminnan varhaiskasvatuslakiin kirjatut yleiset edellytykset eivät täyty.

Keskeisimmät muutokset luvanvaraisuudessa liittyvät toiminnan aloittamiseen, muuttamiseen sekä viranomaisten välisten tehtävien tarkentamiseen, ja lupahakemus uuden päiväkodin aloittamiseksi tehtäisiin suoraan lupaviranomaiselle eli aluehallintovirastolle. Päiväkotitoimintaa ei saisi aloittaa tai toiminnan olennaista muutosta toteuttaa ennen lupaviranomaisen hyväksyntää, ja kuntien tehtäväksi jäisi lupaviranomaisten pyynnöstä tarvittavien tarkastusten toimittaminen.

Varhaiskasvatuslain 4 § edellyttää, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. On tarkoituksenmukaista, että kaikkien palveluntuottajien taloudelliset ja ammatilliset toimintaedellytykset selvitetään huolellisesti ennen toiminnan aloittamista ja yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittamisen muuttaminen luvanvaraiseksi turvaisi varhaiskasvatuksen laatua, lisäksi yhdenmukaisuutta ja ennakoitavuutta luvan myöntämisen ja peruuttamisen osalta sekä tarkentaisi viranomaisten välistä työnjakoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Simula.

17.35 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa tällä esityksellään saattaa yksityiset päiväkotitoimijat nykyisen ilmoitusmenettelyn sijasta lupamenettelyn piiriin. Tämä tarkoittaisi, että yksityisen päiväkodin perustaminen vaatisi jatkossa luvan eikä ilmoitus toiminnan aloittamisesta olisi riittävä. Sinänsä laatuvaatimukset pysyisivät edelleen aivan samoina.

Muutosta perustellaan sillä, että varhaiskasvatus olisi mahdollisimman laadukasta. Esitys vaikuttaa kuitenkin siltä, että sitä on lähdetty tekemään yksittäistapauksen perusteella ja ilman, että se vastaa tarkoitustaan. On nimittäin olemassa vain yksi esimerkki, jossa päiväkotitoiminta on voitu aloittaa, vaikka se ole täyttänyt lakiin kirjattuja edellytyksiä — siis yksi ainoa tapaus. Hallituksen esityksellä luodaan mielikuvaa, että päiväkotitoiminta voitaisiin aloittaa ilman, että edellytykset täyttyvät. Tämä ei nykyjärjestelmäkään puitteissa pidä paikkaansa.

Siitä olemme varmasti kaikki aivan samaa mieltä, että jokainen suomalaislapsi ansaitsee vain ja ainoastaan maailman parasta varhaiskasvatusta. Onkin sitten aivan toinen asia, edistääkö tällainen byrokratian lisääminen varhaiskasvatuksen laatua millään tavalla. Jopa valvontaviranomainen, aluehallintovirasto, on lausunut kriittisesti tästä lakimuutoksesta, ja samoin kuntien edustajana toimiva Kuntaliitto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

Byrokratian lisääminen on aina asia, jonka äärellä kannattaa pysähtyä miettimään hetki ennen päätöksentekoa ja kysyä itseltään: Ajaako tämä byrokratian lisääminen tosiasiasa sitä, mitä haluttaisiin? Paraneeko varhaiskasvatuksen laatu tällä muutoksella? Laatu ei välttämättä parane, mutta työmäärä lisääntyy niin yrityksillä, kunnilla kuin valvovalla viranomaisella. Se vaatii resursseja. Ei voida olettaa, että uusia vaatimuksia voitaisiin hoitaa kunnialla ilman lisäresursseja. Kustannusten ohessa voidaan myös pohtia, aiheuttaako lakimuutos kohtuuttomia esteitä ja kustannusten nousua yrityksen perustamiselle ja uusien päiväkotien syntymiselle. Kunnat eivät pärjää ilman yksityisiä toimijoita, jotka tukevat osaltaan sitä, että meillä on mahdollisuus tuottaa päiväkotipalveluja kattavasti. Yksityisiä päiväkotitoimijoita ei pidä nähdä mörköinä eikä liioin ideologisin perustein luoda lainsäädäntöä, jolla tietoisesti vaikeutetaan alalla toimimista ja vieläpä ilman, että muutoksen perusteena käytetyt syyt, laadun varmistaminen ja kehittäminen, edes paranisivat.

Näen tämän lakimuutoksen taustalla hyvän pohja-ajatuksen, mutta viimeisten vuosien aikana varhaiskasvatuksenkin osalta on tehty monia sellaisia muutoksia, joiden tausta-ajatus on ollut hyvä mutta keinot ovat olleet sellaisia, että ne ovat vain ja ainoastaan rapauttaneet suomalaista varhaiskasvatusta.

Otetaanpa pari esimerkkiä: Subjektiivisen päivähoito-oikeuden palautus oli kaunis ele. Päiväkotiin pääsee nyt jälleen jokainen lapsi riippumatta siitä, onko hoitopaikalle tarvetta. Se on lisännyt tarvetta uusille päiväkodeille ja käsipareille. Jälleen kuntien kustannukset ovat kasvaneet. Työvoimaa päiväkoteihin ei tunnu riittävän, koska viime hallituskaudella muutettiin varhaiskasvattajien vaatimustasoa, vaikka asiantuntijat sanoivat, mihin se johtaa: työvoimapulaan. Lasten määrä päiväkodeissa on lisääntynyt ehkä siksikin, että varhaiskasvatusmaksuja alennettiin. Hieno päätös ja ele, mutta asiakasmaksutulot kunnille ovat siten pienentyneet. Tätä kompensoitiin muttei täysimääräisesti.

Arvoisa puhemies! Nämä kaikki ovat esimerkkejä siitä, millä tavoin on ajateltu kauniisti mutta tosiasiasa rapautettu varhaiskasvatuksen laatua ja lisätty kunnille kustannuksia ja henkilöstölle työpaineita. Hyvä tahto onkin johtanut huonoon lopputulokseen. Toivon, että tämän nyt valiokuntaan lähtevän lakimuutoksen seurausten merkitys punnittaisiin huolella, jottei mentäisi jälleen ojasta allikkoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Koponen.

17.39 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää, ettei päiväkotitoimintaa saisi vuodesta 23 alkaen aloittaa tai toiminnan olennaista muutosta toteuttaa ennen lupaviranomaisten hyväksyntää. Uusien, alalle tulevien palveluntuottajien tulisi ilmoituksen sijaan hakea lupaa yksityisen päiväkotitoiminnan harjoittamiseksi. Painopiste siis siirretään jälkivalvonnasta ennakollisen valvonnan puolelle.

Luvanvaraistamista perustellaan sillä, että se tulisi turvaamaan yksityisen päiväkotitoiminnan laatua. Kaikki olemme varmasti yhtä mieltä siitä, että lapsi ansaitsee ensiluokkaisen varhaiskasvatusta, mutta edistääkö tämä lakimuutos sitä? Tuleeko se olemaan yritysten, lasten tai kuntienkaan etu? Kuten asiantuntijalausunnoissakin tuli esille, esityksen tavoitteet eivät välttämättä toteudu luvanvaraisuudesta säättämällä, vaan ne voitaisiin saavuttaa myös muilla tavoin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

17.40 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Sinänsä tämä lakiesitys on kyllä tervetullut, ja on hyvä, että tähän yksityisten päiväkotien valvontaan tulee ryhtiilikettä. Helsingiläisenä kuntapäättäjänä olen pitkään seurannut, mitä täällä kentällä tapahtuu, ja meillä valitettavasti on ollut useampia sellaisia tapauksia, joissa laadun kriteerit eivät ole täytyneet ja joissa kunnalla ei ole myöskään välttämättä ollut keinoja valvoa tarpeeksi hyvin sitä toiminnan sisältöä myöskään taloudellisesta näkökulmasta. Niinpä meillä on ollut tällaisia tapauksia, joissa esimerkiksi iso yksityinen, 200 lapsen päiväkotitoimi on mennyt konkurssiin aivan yllättäen, ja silloinhan se on viime kädessä kunta, joka sen vastuun sitten ottaa siitä, miten näille lapsille hyvin nopealla varoitusaikalla järjestetään uudet päiväkotipaikat. Eli pidän erittäin tervetulleena sitä, että tähän järjestelmään saadaan ryhtiä.

Tässä hallituksen esityksen perusteluissa oli mielestäni myös hyvin kuvattu tämän kentan kehitystä sikäli, että tälle kentälle on tullut monikansallisia, erittäin isoja, voittoa tavoittelevia yrityksiä, jotka ovat sitten syöneet alta pois näitä pienempiä toimijoita ja yhdistyspohjaisia päiväkoteja. Tämä on tuonut mukanaan myös semmoista aggressiivista laajentumista, mitä Helsingissä on myös seurattu, että on avattu erittäin monta yksityistä päiväkotia ja sitten onkin yhtäkkiä niitä jouduttu sulkemaan, kun toiminta ei ole ollut taloudellisesti kannattavaa, ja sitten taas kunta on ottanut vastuulleen niiden päivähoitopaikkojen järjestämisen. Eli pidän erittäin tervetulleena sitä, että tähän pyritään nyt löytämään ratkaisuja.

Tietenkin, niin kuin edustaja Simula täällä totesi, me valiokunnassa nyt sitten asiantuntijalausuntojen pohjalta arvioidaan huolella, onko tämä hallituksen esitys niin kuin tarpeeksi hyvä ja mitä mahdollisia ongelmakohtia se ehkä sisältää. On erittäin tervetullutta, että tästä myös ollaan valmiita käymään kriittistä keskustelua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kivisaari.

17.42 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan sisältyy kirjaus, että yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden on toimittava samoilla laadullisilla kriteereillä kuin julkisten. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi varhaiskasvatuslakia siten, että nykyisen ilmoitusmenettelyn sijaan laissa säädettäisiin yksityisen päiväkotitoiminnan luvanvaraisuudesta. Luvanvaraisuus tarkoittaa siis toiminnan valvontaa etukäteen, ja ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa toiminnan valvontaa jälkikäteen. Tämän esityksen tavoitteena on siis, totta kai, yksityisen päiväkotitoiminnan laadun turvaaminen sekä varhaiskasvatuslain toteutumisen varmistaminen.

Puhemies! Parhaimmillaan julkinen ja yksityinen päiväkotitoiminta täydentävät toisiaan. Tällainen vastakkainasettelun maailma ei kannata. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani — ja myös sivistysvaliokunnan puheenjohtajan kotikaupungissa — Seinäjoella yksityinen kristillinen päiväkotitoimi ja myös yksityinen Steiner-päiväkotitoimi ovat jo pitkään tarjonneet hyvät ja myös suositut vaihtoehdot. Myös uudempia tuttavuuksia ovat yksityiset päiväkodit, joissa painotetaan esimerkiksi liikuntaa, musiikkia, englannin kieltä, metsätoimintaa tai luomuruokaa. Nämä painotukset ovat syntyneet asiakkaiden toiveista ja tarpeista ja ovat toimineet varsin hyvin. Yksityiset päiväkodit ovat myös tarjonneet esimerkiksi meille, Seinäjoen kaupungille, mahdollisuuden varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöön. Palvelusetelin tarjoaminen tuo nopeasti kasvavalle kaupungille kaivattua joustoa ja myös täydentää palvelutarjontaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

Puhemies! Sivistysvaliokunta totta kai tarkastelee tätä lakiesitystä tapojensa mukaisesti perusteellisesti ja asian painoarvoa tietysti myös kunnioittaen — ja nimenomaan, kuten monessa muussakin, lapsen etu edellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Laukkanen.

17.45 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Pidän tämän lain tiettyjä tavoitteita hyvinä ja oikeansuuntaisina, mutta tätä sääntelyä, joka tähän nyt on laitettu, tarpeettomana. Menettely on mielestäni liian raskas. Tämä olisi voitu, monien asiantuntijalausuntojenkin mukaan, tehdä eri tavalla, esimerkiksi vain asetuksia tarkistamalla ja niillä keinoilla, joita opetus- ja kulttuuriministeriöllä ja Opetushallituksella on jo nyt käytössään. Eli menettely, jota tässä nyt haetaan, on minusta tarpeeton. Se, että kiinnitetään huomiota tähän laatuun ja siihen, että nämä taloudelliset ja ammatilliset edellytykset toteutuvat hyvin, on myös tervetullutta. Mutta sitä, että lisätään tätä byrokratiaa näin merkittävästi, en kyllä pidä hyvänä tässä, niin kuin eivät monet asiantuntijatkaan.

Sitten tässä edustaja edellä otti hyvin esiin tämän palveluverkon laajuuden, joka nyt Seinäjoellakin on, ja erityisesti pääkaupunkiseudulla ja isoissa kaupungeissa on monia eri pedagogisia lähestymistapoja kasvatukseen, on maailmankatsomuksellisia lähestymistapoja kasvatukseen. Ja huolekseni tässä nyt jää, että kun nyt nämä kaikki viedään tänne ikään kuin opetushallinnon tarkastelun piiriin, niin syntyy sitten erilaisia tarpeita ikään kuin vielä enemmän suitsia kuin nyt tässä tällä hetkellä tehdään. Tämä on se huoli, jonka näen tässä, ja toivon, että valiokunta, jossa en itse ole, voisi myös käydä keskustelua maailmankatsomuksellisten ja pedagogisten koulujen tulevaisuudesta. Jos ajatuksena on täällä takana se, että sitten jollakin tavalla aletaan rajoittamaan sitä, miten maailmankatsomus esimerkiksi kristillisissä kouluissa saa näkyä — niin kuin olen tällaisia huhuja kuullut tuolta opetusministeriöstä — niin silloin suunta on jälleen rajoittava. Se rajoittaa normaalia elämää, ihmisten yksilönvapautta, perheiden oikeutta valita lapsillensa koulutus, varhaiskasvatus ja päiväkodit, ja tästä olen hieman tässä huolissani.

Mutta muuten ajattelen, että tällainen yhtenäinen seurantakin sitä voisi parantaa, mutta ei näin raskaalla menettelyllä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Marttinen.

17.48 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä itse asiassa edustaja Laukkanen tiivistä aika hyvin myös omia ajatuksiani, kuten myös monet kollegat aikaisemmin, mitä itselläni heräsi tähän hallituksen esitykseen liittyen. Nythän siis hallitus esittää hyvin merkittävästi lisää hallintoa, byrokratiaa, sääntelyä, tuonne varhaiskasvatuksen kenttään. Kävin läpi noita pykäläiä, mitä sinne nyt ollaan säätämässä lisää, niin onhan se nyt kyllä aika mittava se sääntelymäärä.

Voin omalta osaltani, herra puhemies, sanoa tuolta länsirannikolta, että me siirryimme Raumalla tuossa joitakin vuosia sitten varhaiskasvatuksessa tähän palvelusetelitoimintaan ja olemme olleet siihen äärettömän tyytyväisiä. Meillä on joitakin myös ei-kunnallisia toimijoita kaupungissa, ja se on nimenomaan korostanut myös perheiden valinnanvapautta ja mahdollisuutta myös vaikuttaa siihen, mistä he haluavat sen palvelun hankkia. Ja totta kai, kaupungillahan on silloin se vastuu ja velvollisuus myös valvoa paitsi omaa tuotantoa, mutta myös näitä muita, jotka palvelua tuottavat. Tätä haluan korostaa. Mutta, herra puhe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

mies, en ole ollenkaan vakuuttunut, että nyt näillä toimilla, mitä hallitus esittää, yhtäkkiä laatu sitten paranee. Enpä oikein tiedä, koska kyllähän sitä laatua parannetaan aivan toisen-tyyppisillä toimenpiteillä kuin hallintoa ja byrokratiaa lisäämällä.

Herra puhemies! Nyt kun kerran tämä varhaiskasvatustalaki on auki ja vielä pykälä 43, niin nostan esille vielä toisen asian, josta olemme keskustelleet ministerin kanssa aikaisemmin. Se liittyy harjoittelupäiväkotien tilanteeseen. Opettajakoulutuslaitos Raumalla on avannut ensimmäisen harjoittelupäiväkodin Suomeen, ja uskon, että tulevina vuosina Suomeen tulee syntymään harjoittelukouluja vastaava järjestelmä, mutta tällä hetkellä tämä lain 43 § ei tunnista yliopistoa varhaiskasvatuksen tuottajana. Tämä on johtanut nyt siihen, että Turun yliopiston on täytynyt perustaa oma yhtiö pyörittämään tätä päiväkodin toimintaa sen sijaan, että tämä harjoittelupäiväkodin toiminta, siihen liittyvä tutkimus, opetus ja laadukas varhaiskasvatustyö olisi osa tätä koko yliopiston, emon, toimintaa. Sen takia olemme esittäneet arvoisalle ministerille ja ministeriölle, että tätä pykälää 43 täsmennettäisiin niin, että Turun yliopiston ei tarvitsisi perustaa erillistä osakeyhtiötä, vaan se voitaisiin saada kevyemmällä hallinnolla, kevyemmällä byrokratialla hoidettua, koska uskon, että kuitenkin tämä tavoite on yhteinen. Joten kysyn ministeriltä, minkä takia tässä laissa ei ole huomioitu tätä Turun yliopiston huolta ja esitystä, mistä olemme kanssanne aikaisemmin keskustelleet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

17.51 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Täällä edustajakollegat Marttinen ja Laukkanen ovat hyvin pukeneet sanoiksi sitä ihmettelyä, mitä tuolla kentällä tällä hetkellä on. Varhaiskasvatuksen puolella kysellään, minkä ihmeen takia hallitus haluaa lisätä tällaista byrokratiaa ja hallintoa, kun kuitenkin tässä ei varsinaisesti itse siihen varhaiskasvatukseen, sen sisältöihin ja muihin, olla puuttumassa. Kun tämä nykyinen ilmoitusmenettely ja toisaalta sitten avien valvonta on toiminut hyvin, niin tässä tulee väistämättä esille se kysymys, onko nyt jonkinlainen hallituksen ideologinen tarve lähteä erityisesti yksityisen puolen toimijoita tällä tavalla jotenkin ottamaan tiukempaan otteeseensa ja onko tämä kenties jonkinlainen ensimmäinen askel johonkin suuntaan, kun emme nyt oikein sitten tiedä, mitä tällä ollaan loppujen lopuksi tavoittelemassa. Onko tarkoitus kenties lähteä tuomaan jonkinlaisia kriteerejä toimijoille ja kenties lähteä rajoittamaan heidän mahdollisuuksiaan ammatinharjoittamiseen ja toisaalta elinkeinovapauteen?

En voi olla muistelematta sitä, että arvoisa ministeri on varsin voimakkaita puheenvuoroja käyttänyt siitä, että varhaiskasvatustoiminta ei saa olla voittoa tavoittelevaa. Tietysti meillä voi olla vähän ideologisista eroista johtuen ja ehkä vähän ammattitastaeroistakin johtuen erilainen käsitys siitä, mitä se voitontavoittelu on. Ekonomina olen oppinut sen, että kovin kauan yritys ei pysty olemaan pystyssä, jos se ei tavoittele voittoa, elikkä kyllä sen pitää yrittää plusmerkkinen tulos kuitenkin tehdä. Se on sitten eri asia, jos tässä tarkoitetaan sitä, että yritykset yrittävät tehdä voittoa siten, että lasten turvallisuudesta tai heidän hyvinvoinnistaan tai jostakin muusta oltaisiin tinkimässä, ja sitten oltaisiin käärimässä ne suuret setelit omaan taskuun. Jotakin tämäntyyppistä ehkä näissä ministerin ideologiassa-vytteisissä puheenvuoroissa ilmeisesti tällä voitontavoittelulla on tarkoitettu.

Me kristillisdemokraatit näemme hyvin tärkeänä sen, että perheillä on valinnanvapaus. Se valinnanvapaus ja -mahdollisuus antaa sentyyppisiä kasvatuksellisia painotuksia, mitä vanhemmat haluavat, lähtee ihan sieltä YK:n lasten oikeuksien sopimuksesta. Siinä mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

lessä esimerkiksi vaikkapa kristilliset päiväkodit ovat hienolla tavalla täydentäneet tätä varhaiskasvatuksen tarjontaa.

Kerron ihan esimerkkinä omasta kotikunnastani Lapinlahdelta: siellä meillä kristillisdemokraatit tekivät valtuustoaloitteen, jossa meidän kuntamme kahden tällaisen yksityistä varhaiskasvatusta tarjoavan paikan osoite- ja yhteystiedot laitettiin myös kunnan sivuille ihan sen takia, että halutaan kunnassa kertoa, että tällaisia erilaisia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia meidän kunnassamme on varhaiskasvatukselle silloin, kun perheet etsivät sitä, mihin laittaa lapsensa ja minkälaisia mahdollisuuksia Lapinlahdella on hyvälle varhaiskasvatukselle.

Siinä mielessä [Puhemies koputtaa] haluan kyllä ministeriltä tietää, mikä on perinjuurimmainen tarkoitus tälle lisäbyrokratialle ja -hallinnolle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on 3 minuuttia täynnä. — Edustaja Autto ja sen jälkeen vielä edustaja Risikko ja sen jälkeen ministerille vastauspuheenvuoro.

17.54 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Kyllä välillä hämmästyttää kuulla näitä vasemmalta puolelta salia tulevia puheenvuoroja esimerkiksi juuri siitä, että vaikkapa voittoa ei voisi tavoitella. Täytyyhän yrityksen tehdä voittoa, jotta se voi esimerkiksi investoida ja luoda uutta. Päiväkotitoiminnassa aivan olennaista on se, että lapsille ja henkilökunnalle on vaikkapa terveysturvalliset kiinteistöt, ja jos ei yritys tee tulosta, niin eihän se voi millään tavalla investoida siihen, että esimerkiksi kiinteistöt ovat kunnossa.

Tässä mielessä nyt sitten kysyisin kyllä ministeriltä, kumpaa kohan tämä uusi byrokratia nyt sitten enemmän rasittaa, kun selvästi vasemmalta puolelta salia kauhisteltiin sitä, että Suomeen tulee tällaisia jopa kansainvälisiä toimijoita tälle alalle. Kumpaa tämä byrokratia enemmän rasittaa: sitä pientä paikallista yrittäjää, joka hyvin usein on yksin sen koko päiväkotiyrityksen hallinto, vai sitä suurta kansainvälistä toimijaa, jolla voi hyvin mahdollisesti olla vaikka kokonainen lakiyksikkö siellä, joka sitten pyörittelee papereita, kun keran jatkossa ministeri toivoo, että paperia enemmän pyöritellään?

Tämä on todella erikoista, että halutaan luoda tällaista mallia, joka ei itse siihen varhaiskasvatukseen liity millään tavalla. Näen niin, että varhaiskasvatuksen laatu Suomessa pitää varmistaa, ja se varmasti toteutuu esimerkiksi sillä tavoin, että meillä on maailman paras varhaiskasvatusopettajien koulutus, ylipäätään alalla toimivan henkilöstön koulutus. Siinä mielessä esimerkiksi edustaja Marttisen esiin nostama kysymys oli todella olennainen, että miksi vaikkapa yliopistot eivät voi toimia tulevaisuudessa tämän päiväkotitoiminnan järjestäjinä, koska siellähän ne tulevat opettajat alalle koulutetaan.

Vielä toteaisin siitä, että alalle tarvitaan yksityisiä toimijoita täydentämään kuntien ja kaupunkien palveluvalikoimaa. Sinne tarvitaan varmasti niitä pieniä paikallisia toimijoita. On hyvä, että tulee myös niitä isoja toimijoita, jotka pystyvät sitten investoimaan vaikkapa kasvukaupungeissa siihen, että riittävästi on tilaa lapsille päästä päivähoitoon.

Olennaistahan on se, että tässä varhaiskasvatuskentälläkin, kuten kaikilla elämän osa-alueilla, markkina toimii, että markkina on sillä tavoin toimiva, että siellä on riittävän paljon erilaisia toimijoita, jolloin ei pääse syntymään sellaisia monopolistisia tai oligopolistisia tilanteita, joissa sitten oltaisiin liikaa yhden toimijan varassa. Kun hyödynnetään esimerkiksi palveluseteliä, silloin vanhemmat käyvät päivittäin paikan päällä valvomassa sitä, että laatu on sitä, mistä on sovittu. Jos laatu ei ole sitä, mistä on sovittu ja mitä on luvattu, niin silloinhan vanhemmat vievät sen palvelusetelinsä jonnekin muualle, kun varmistee-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

taan, että markkina toimii. Mutta jos on tilanne, jossa kaupungissa ei ole [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatuspaikkoja riittävästi, silloinhan tietenkään vanhemmilla ei sitä valinnanvaraa ole.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä edustaja Risikko, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

17.58 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Keskityn nyt tähän itse lakiesitykseen. Täällä on tullut hyviä puheenvuoroja siitä, miksi tarvitaan myös sitä yksityistä palvelutajontaa tässä varhaiskasvatuksessa, mutta tässä esityksessähän ehdotetaan säädettävän varhaiskasvatuksen järjestämisen luvanvaraisuudesta, eli nykyisen ilmoitusmenettelyn sijaan laissa säädettäisiin yksityisen päiväkotitoiminnan luvanvaraisuudesta. Yksityinen perhepäivähoito säilyisi kuitenkin nykyisen ilmoitusmenettelyn piirissä. Toiminnan aloittaminen tai olennaisen muutoksen toteuttaminen edellyttäisi siis lupaviranomaisen eli aluehallintoviraston hyväksyntää.

No, asiantuntijathan antoivat lausuntokierroksella hallituksen esitysluonnokselle täysytyrmäyksen. Useissa lausunnoissa todetaan, että lakiehdotus lisää byrokratiaa eikä se tuo lisäarvoa nykytilanteeseen. Tarpeetonta sääntelyä ei kannata tehdä. Toimintaa valvovien aluehallintovirastojenkin näkemys on, että yksityisen varhaiskasvatuksen lupamenettely ei tuo lisäarvoa varhaiskasvatuksen laatuun tai varhaiskasvatuslain toteutumisen varmistamiseen. Virastot toteavat kantanaan, että esityksen mukaista lakimuutosta ei tule tehdä. Yksityisillä toimijoilla on jo nykyään samat lakisääteiset velvollisuudet varhaiskasvatuksen järjestämisessä kuin julkisilla. Suomen Yrittäjät katsoo, että luvanvaraistaminen kasvattaa kohtuuttomasti pienten yksityisten toimijoiden hallinnollista taakkaa ja näin vaikeuttaa niiden toimintaa sekä sitten pidemmällä aikavälillä vähentää yksityistä varhaiskasvatustuotantoa tilanteessa, jossa sen tarve kunnissa päinvastoin vain kasvaa.

Nyt kun meillä on täällä ministeri onneksi vielä paikalla, niin kysyn suoraan: mitä hallitus oikeasti tavoittelee tällä esityksellään? Asiantuntijoiden arvioiden mukaan hallituksen esitys ei tuo muutosta palveluiden laatuun, ja tuntuu siltä, että tämä on täysin ideologinen ja perustuu jälleen siihen, että tämä hallitus vastustaa yksityistä palvelutuotantoa henkeen ja vereen ja loppuun asti. Miksi hallitus ei kuuntele asiassa asiantuntijoita? Tässä annetaan luvanvaraisuus aluehallintovirastoille, jotka ovat itse esittäneet, että tätä lakia ei tulisi esitetyssä muodossa edistää. He ovat antaneet vaihtoehtoisen mallin, jossa he sanovat näin: ”Taloudellisin ja muutoinkin tarkoituksenmukaisin vaihtoehto olisi muuttaa voimassaolevaa varhaiskasvatuslakia niin, että yksityistä varhaiskasvatustoimintaa ei voi aloittaa ennen kuin aluehallintovirasto on rekisteröinyt palvelutuottajan tai uuden toimipaikan.” Miksi ministeriössä ei otettu tätä vaihtoehtoa huomioon?

Kolmantena minua kiinnostaa, että kun teillä on myös toinen ministeri siellä ministeriössä ja niissä on aina tällainen vastinpari puolueilla, niin pyrkikö ministeri Kurvinen millään tavalla vaikuttamaan tämän lain sisältöön. Olisin uskonut, että keskustasta löytyy hieman tolkkua tähän, mutta kysynkin ihan vilpittömästi: pyrkikö Kurvinen millään lailla vaikuttamaan tähän?

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin olemme käyttäneet tähän varatun puoli tuntia, mutta tähän loppuun vielä ministerille puheenvuoro. — 3 minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

18.01 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Totta kai on niin, että kaikki hallituksen esitykset ovat hallituksen yhteisiä esityksiä ja kaikki hallituspuolueet sitten niiden lakiesitysten takana myöskin seisovat.

Jospa lähden liikkeelle yleisemmin: Tässä on puhuttu ideologiasta monissa puheenvuoroissa ja siitä, minkälaisesta oudosta ideologiasta tässä on kyse. Toteaisin esimerkiksi sen, että jos katsoo, miten meidän perusopetuslainsäädäntö on säädelty, niin siellähän on nimenomaisesti kielletty voitontavoittelu perusopetuksen puolella. Siitä huolimatta meillä on yksityisiä koulutuksen järjestäjiä, jotka myöskin ylläpitävät ja järjestävät perusopetusta. Eli ei tämä nyt niin outoa ja kummallista ole kuin se kummallisuus, mitä meillä jo tällä hetkellä on lainsäädännössä perusopetuksen osalta.

Mitä yleisemmin tulee tähän keskusteluun, niin tuntuu ainakin tämän perusteella, ettei myöskään huomioida sitä muutosta, mitä varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä on tapahtunut. Varhaiskasvatus ei ole enää sosiaali- ja terveysministeriön alainen palvelu, sosiaalipalvelu, vaan varhaiskasvatus on siirretty opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen, koska sitä on haluttu kehittää osana meidän sivistyspolkua ja nimenomaan painottaa pedagogiikan merkitystä varhaiskasvatuksen puolella. Silti jos katsoo varhaiskasvatuksen palvelutuotantotapaa, sitä mitä kentällä tapahtuu, niin se muistuttaa enemmän meidän sosiaalipuolen palvelutuotantoa tällä hetkellä, ei niinkään sitä, miten perusopetusta ja koulutusjärjestelmää tähän asti on säädelty ja miten niitä palveluita myöskin yksityisten toimijoiden toimesta tuotetaan. Se on se toimintaympäristö, jossa näitä keskusteluja on käyty, ja myöskin se toimintaympäristö, jossa tätä lakimuutosta hallitusohjelman mukaisena on vietty eteenpäin. Eli tarkoitus on, että myöskin tämän luvanvaraisuuden osalta varhaiskasvatuksessa otetaan askel siihen suuntaan, miten esimerkiksi meidän perusopetusta säädellään ja mitkä ne yleiset toimintatavat ovat koulutusjärjestelmän, sivistysjärjestelmän puolella näitä asioita hoitaa.

Sitten mitä tulee tähän kysymykseen monopoleista ja myöskin harjoittelupäiväkodeista, niin harjoittelupäiväkotien osalta minun ymmärtääkseni ongelma on se, että se edellyttäisi myöskin yliopistolain muuttamista ja yliopistojen lakisääteisiin tehtäviin tehtäviä muutoksia. Meillä ei ole sellaisia kirjauksia hallitusohjelmassa tai sellaisia sopimuksia, että yliopistolakia tältä osin oltaisiin avaamassa.

Monopoliin osalta kiinnittäisin kyllä myöskin kuntapäätäjien huomiota siihen, että meillä on kuntia, joissa tämä yksityisen varhaiskasvatuksen osuus alkaa olla hyvin merkittävä, lähenee sitä 50 prosentin rajaa. Ja kun on niin, että kunnan aina viime kädessä pitää huolehtia siitä, että lasten subjektiivinen oikeus päivähoitoon toteutuu, niin silloin ollaan kyllä tilanteessa, jossa yhden yksittäisen toimijan konkurssi tai yrityksen päätökset [Puhemies koputtaa] sulkea tiettyjä palvelupisteitä voivat aiheuttaa aikamoisia ongelmia siihen kunnan palvelutuotantoon.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.04.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.35.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 144/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Mennään keskusteluun. Siellä on edustaja Kiljunen, Anneli poissa, edustaja Niemi poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.